

Internetconsultatie Wijziging Participatiewet voor verbeteren van de ondersteuning van mensen in de bijstand

Namens de arbeidsmarktregio Midden Brabant met de gemeenten (Tilburg, Oisterwijk, Waalwijk, Dongen, Gilze en Rijen, Goirle, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Heusden, Alphen Chaam en Baarle Nassau) stuur ik u de algemene reactie op het wetsvoorstel en antwoorden op de specifieke vragen.

Algemene reactie:

Meer Maatwerk vraagt om meer ruimte

Frequent klantcontact en de realiteit dat voor sommige mensen betaald werk niet haalbaar is, en maatschappelijke participatie het hoogst haalbare doel is, onderschrijven wij volledig. Hier willen we ons ook graag voor inzetten! Wij willen wel maatwerk kunnen leveren. Dus niet met een vooraf wettelijk verplicht aantal contactmomenten, maar door onze professionals de ruimte te geven om ook hierin maatwerk te leveren, zowel in het aantal contactmomenten als in de wijze waarop contact wordt gelegd.

Aanpassing artikel 18

Wij constateren dat de wet hier niet volledig op is aangepast. Maatwerk in klantcontact vraagt ook om meer mogelijkheden tot maatwerk in verplichtingen en sancties. Nu blijven de arbeidsverplichtingen dwingend in de wet, terwijl ontheffing alleen mogelijk blijft bij dringende redenen. Wanneer sprake is van een grote afstand tot de arbeidsmarkt, zonder dat sprake is van dringende redenen (wat vaak het geval is) dan blijft deze verplichting eerder een belemmering voor de burger (of in ieder geval zo ervaren) dan dat dit helpend is. Ook zijn de geüniformeerde verplichtingen (en sancties) van artikel 18 lid 4 niet aangepast. Dit zou wel passen bij de wens om iedere burger via maatwerk zo goed mogelijk te begeleiden naar werk dan wel participatie.

Meer aandacht voor mensen: dan is er meer nodig

Het kunnen investeren in klanten en in de professionals die het klantcontact hebben, is hier het onderliggende kwalitatieve en bepalende vraagstuk. De bezuinigingen van de afgelopen jaren binnen het Sociaal Domein en met name Participatie, bieden hiertoe onvoldoende mogelijkheden. Willen we mensen de aandacht kunnen geven die ze verdienen, dan moet er geld bij. Eén van de suggesties die we hierin meegeven doet een beroep op de verschillende departementen om na te denken hoe maatschappelijk rendement op andere domeinen en andere maatschappelijke partners als gevolg van meer actieve burgers, weer geherinvesteerd kan worden in het vraagstuk van participatie. Verschillende wetenschappelijke onderzoeken tonen dit rendement en inzicht aan. Vanuit het Rijk kan hier een bijdrage aan geleverd worden door bijvoorbeeld richtinggevende kaders op te stellen voor of andere financiële prikkels in te brengen naar maatschappelijke partners

Naar een echt alternatief voor de Participatiewet

We kijken hierin overigens niet alleen lijdzaam naar het Rijk, maar nemen ook onze eigen verantwoordelijkheid. In Tilburg bijvoorbeeld zijn wij met burgers, werkgevers en maatschappelijke partners op zoek naar alternatieven voor de Participatiewet via de challenge Nieuw Werk (www.challengenieuwwerk.nl). Hoe weten we nog meer burgers te activeren door naar breder maatschappelijk rendement te kijken en uitkeringsgelden als investeringskapitaal in te zetten?

In Midden Brabant loopt daarnaast ook het MaatPact. Hierin gaan de regiogemeenten met elkaar, met maatschappelijke partners en de huishoudens zelf onderzoeken hoe we hen beter en sneller kunnen helpen. Dat doen we door vragen op een andere manier te benaderen, vernieuwend te denken en te handelen. Met deze aanpak willen we de ingezette transformatie in het sociaal domein (en daarmee ook Participatie) een stevige ontwikkel-impuls geven en tegelijkertijd de kosten laten afnemen.

Antwoorden op de specifieke vragen

In het wetsvoorstel wordt voorgesteld dat als iemand een bijstandsuitkering krijgt toegekend, de gemeente in gesprek gaat met de bijstandsgerechtigde en gezamenlijk afspraken maakt over participatieactiviteiten. Deze afspraken worden periodiek besproken en geëvalueerd.

1.

Wat is naar uw mening de gewenste frequentie van het klantcontact tussen de gemeente en de bijstandsgerechtigde als het gaat om het kunnen bieden van passende ondersteuning en eventuele benodigde voorzieningen, gericht op arbeidsinschakeling en, als arbeidsinschakeling nog niet mogelijk is, andere vormen van participatie en wederkerigheid? In het wetsvoorstel staat nu nog bewust een PM (zie paragraaf 4 van de memorie van toelichting).

Antwoord:

De frequentie moet maatwerk zijn, passend bij de individuele situatie en behoeften. Opname van een verplichte frequentie past hier eigenlijk niet bij en vinden wij daarom onwenselijk. Het contact moet een meerwaarde hebben voor zowel de burger als de gemeente.

2.

Hoe moet volgens u dit klantcontact vormgegeven worden, ook in samenhang met de frequentie van het contact? Daarbij kunt u denken aan gesprekken in persoon, telefonisch, per mail, et cetera.

Antwoord:

De wijze van contact moet naar onze mening ook maatwerk zijn, passend bij de individuele situatie en de bedoeling van het gesprek. Daarbij geven wij zoveel als mogelijk zelf de voorkeur aan persoonlijk en direct contact. We zien verder ook geen meerwaarde in het wettelijk vastleggen van de vorm van het contact.

3.

Welke randvoorwaarden zijn volgens u nodig om deze frequentie en vorm van klantcontact te realiseren en om inhoud te kunnen geven aan het maken van participatieafspraken met alle bijstandsgerechtigden?

Antwoord:

- Met stip op 1 staat voldoende budget om deze intensivering in dienstverlening uit te kunnen voeren. Dit vergt veel tijd van uitvoerders en die tijd is er nu niet. De WWB en de Participatiewet hebben ons als gemeenten gestimuleerd om maximaal in te zetten op uitstroom naar werk. Met de teruggang in het vroegere 'werk-deel' en het participatiebudget hebben we de uitvoering toe moeten spitsen op die groep uitkeringsgerechtigden die kan werken. Nu vraagt het Rijk om onze focus te verbreden en alle uitkeringsgerechtigden ondersteuning te bieden. Dat doen we heel graag maar kunnen we alleen realiseren met de inzet van meer uitvoerders en daar is budget voor nodig;
- Minder versnippering in budgetten. Door de afgelopen jaren forse bezuinigen op Participatie door te voeren, maar tegelijkertijd met specifieke regelingen voor doelgroepen weer geld het systeem in te pompen, is onnodig complex en zeker niet bevorderlijk voor een kwalitatief goede en duurzame uitvoering;
- Consistentie in wetgeving: meer ruimte voor gemeenten, niet alleen om het klantcontact op maat vorm te kunnen geven maar ook om bijvoorbeeld instrumenten en de handhaving meer op maat vorm te kunnen geven. Andere (dwingende) bepalingen zoals de arbeidsverplichting zijn in de Participatiewet zijn niet aangepast, waardoor de nu voorgestelde aanpassingen niet helemaal lijken te passen in het grotere geheel;
- Meer afstemming van de wetgeving binnen het sociale domein. Soms zijn de regelingen onvoldoende afgestemd op elkaar, wat het uiteindelijke doel t.w. optimale ondersteuning van de kwetsbare burger niet bevordert.

21 januari 2020

Arbeidsmarktregio Midden Brabant